

HOOFDHUIDKOELING BIJ CHEMOTHERAPIE

FRANCISCUS VLIETLAND

Inleiding

Kanker is een ziekte met ingrijpende gevolgen. Naast lichamelijke en emotionele problemen die de ziekte met zich meebrengt, kan ook uw uiterlijk veranderen door bijvoorbeeld haaruitval ten gevolge van chemotherapie.

Haaruitval bij chemotherapie

U bent onder behandeling voor een tumor waarbij chemotherapie gebruikt wordt die vrijwel zeker als bijwerking haaruitval zal geven. Haaruitval is vaak een belastende bijwerking, omdat het een duidelijk uiterlijk kenmerk is van de behandeling. De mogelijke verandering van uw uiterlijk door haaruitval kan leiden tot verlies van eigenwaarde. De kwaliteit van leven kan hierdoor worden beïnvloed.

Hoofdhuidkoeling

Bij de chemotherapie die u gaat krijgen, bestaat de mogelijkheid om hoofdhuidkoeling te doen. Door het hoofd te koelen met behulp van de Paxman hoofdhuidkoeler kan haaruitval mogelijk beperkt worden en de kwaliteit van leven minder aangetast worden. Hieronder leest u meer informatie over het gebruik van Paxman hoofdhuidkoeling tijdens de toediening van chemotherapie.

Doel van hoofdhuidkoeling

Hoofdhuidkoeling wordt toegepast om haaruitval zo veel mogelijk te voorkomen of te verminderen. U draagt de hoofdhuidkoeler tijdens de behandeling met chemotherapie, zodat u mogelijk geen pruik hoeft te dragen.

Werking van de hoofdhuidkoeler

De Paxman hoofdhuidkoeler is een silicone kap die op uw hoofd wordt geplaatst. Deze kap is door middel van slangen verbonden aan een koelingsapparaat. Door circulatie van koelvloeistof van de kap naar het apparaat wordt de kap gekoeld tot -5°C à -6°C . De kap wordt aangemeten op de dagbehandeling waar u de chemotherapie krijgt.

In de kap zit een speciale koelvloeistof die circuleert om de temperatuur van de hoofdhuid te verlagen. Hierdoor wordt de

bloedtoevoer naar de haarwortels verminderd, waardoor ook minder cytostatica (medicijn) de haarwortels bereikt, wat de oorzaak van de haaruitval is. Voor, tijdens en na de toediening van chemotherapie draagt u de kap.

Duur van de hoofdhuidkoeling?

De chemotherapie start afhankelijk van uw behandeling 30 tot 45 minuten nadat bij u de kap op uw hoofd is geplaatst. De kap blijft na de behandeling nog 90 tot 120 minuten op uw hoofd geplaatst. De gehele tijdsduur van de koeltherapie is afhankelijk van uw behandeling.

Gebruik van de hoofdhuidkoeler

Voordat de kap wordt geplaatst dient u haarspelden en oorbellen te verwijderen. Gelieve ook geen haarlak te gebruiken. Hierna wordt de kap op uw hoofd geplaatst, eventueel gefixeerd met wat gazen om direct contact van de hoofdhuid met de kap te voorkomen. Vervolgens wordt de juiste maat overkap over de kap getrokken. Het geheel moet goed aansluiten op het hoofd.

Bijwerkingen

Haaruitval zal niet altijd (volledig) voorkomen kunnen worden. Ook de conditie van het haar kan achteruitgaan. Er kan geen garantie gegeven worden dat bij u haaruitval zodanig wordt voorkomen dat u geen pruik nodig heeft. De behandeling wordt vaak de eerste 10 minuten als koud en soms onaangenaam ervaren. Er kan hoofdpijn optreden, die zelden met een pijnstiller behandeld hoeft te worden.

Omdat hoofdhuidkoeling ervoor zorgt dat de chemotherapie de haarwortels minder goed kan bereiken, zou het theoretisch mogelijk kunnen zijn dat de chemotherapie ook niet goed aankomt bij eventuele micrometastasen (uitgezaaide kankercellen) in de behaarde hoofdhuid. In de praktijk is dit echter nooit aangetoond.

Adviezen

Het is niet precies bekend welke factoren belangrijk zijn om hoofdhuidkoeling succesvol te maken. De resultaten van de koeling verschillen per persoon. In Engeland, waarin tweederde

van alle ziekenhuizen hoofdhuidkoeling wordt toegepast, worden aan de patiënt diverse adviezen gegeven die mogelijk bijdragen aan het behoud van het haar.

De onderstaande adviezen hebben betrekking op de verzorging van het haar wanneer dit dunner wordt of wanneer de conditie van het haar verslechtert als gevolg van chemotherapie.

- Gebruik alleen milde haarproducten, zoals babyshampoo, om uitdroging van het haar of de hoofdhuid te voorkomen.
- Gebruik haarconditioner / crèmespoeling.
- Was het haar minder vaak.
- Droog uw haar door het droog te deppen in plaats van de wrijven.
- Kam uw haren voorzichtig. Maak gebruik van een zachte (baby)borstel of een kam met veel ruimte tussen de tanden.
- Voorkom blootstelling aan warmte door haardrogers, föhns of krultangen, aangezien dit het haar droog kan maken waardoor het eerder breekt.
- Voorkom trekken aan het haar door vlechten of het strak bijeen binden met een elastiekje.
- Een zachte massage van de hoofdhuid kan de bloed toevoer van de haarzakjes verbeteren.
- Indien de hoofdhuid droog wordt, kan gebruik gemaakt worden van vochtregulerende crème of natuurlijke oliën.
- Voorkom beschadiging van het haar door chemicaliën, bijvoorbeeld door permanentvloeistof.
- Kleur het haar alleen met natuurlijke producten, gebruik een milde kleurshampoo. Indien u een bezoek brengt aan de kapper: vraag naar minimaal gebruik van schadelijke stoffen voor het haar.

Veel gestelde vragen over hoofdhuidkoeling

Er zijn enkele vragen die regelmatig gesteld worden door patiënten. Hieronder vindt u enkele vragen met bijbehorende antwoorden.

Zal ik mijn haren behouden?

Het resultaat is voor iedereen verschillend. U weet pas of hoofdhuidkoeling bij u werkt wanneer u het geprobeerd heeft.

Er zal als gevolg van de chemotherapiebehandeling altijd wat meer haaruitval optreden dan u gewend bent.

Is het verstandig om een haarwerk te bestellen?

We kunnen niet garanderen dat de haaruitval bij u zodanig voorkomen kan worden, dat u geen pruik nodig heeft. Daarom adviseren wij u om uit voorzorg een pruik te regelen. Bij goede haarwerkspecialisten kunt u afspreken dat u de pruik niet hoeft af te nemen als er geen of weinig haaruitval is.

Hoe koud zal het worden?

De kou voelt aan het begin onprettig, maar na ongeveer 10 minuten treedt gewenning op en is het goed te verdragen.

Wordt de rest van mijn lichaam koud?

Over het algemeen niet. U wordt geadviseerd om warme kleding te dragen, bij voorkeur een koltrui. Indien u last krijgt van de kou dan kunt u gerust om een deken of een warme drank vragen.

Kan er sprake zijn van bevriezing van de hoofdhuid?

Nee, er zijn tijdens de ontwikkeling van de koelkap maatregelen genomen om dat te voorkomen.

Krijg ik hoofdpijn?

Over het algemeen niet, maar sommige patiënten wel. Als u last krijgt van hoofdpijn kan de verpleegkundige u een paracetamol geven. Het advies kan zijn om de volgende maal dat u hoofdhuidkoeling krijgt de paracetamol voor de start van de koeling in te nemen.

Kan ik bewegen tijdens de koeling?

Zitten, opstaan en gaan liggen is geen probleem. U kunt niet rondlopen als de kap aan de machine is gekoppeld.

Wat gebeurt er als ik naar het toilet moet?

De kap wordt losgekoppeld van de machine, waardoor u naar het toilet kunt gaan. De kap dient zo snel mogelijk weer aangesloten te worden aan de machine.

Beschadigt het mijn haar?

Door de koeling wordt de conditie van het haar niet beïnvloed.

Vragen

Heeft u vragen? Neem dan contact op met de oncologieverpleegkundige via de receptie. Telefoonnummer 010 - 893 0000.

Op de website www.geefhaareenkans.info vindt u tevens extra informatie over hoofdhuidkoeling.

September 2013